

Улуф шоирга Эҳтиром

Вилоят ҳокимлиги, Ўзбекистон Ёзувчилар уюшмаси, Бобурнома олимилар томонидан бўлган ишларни ўзининг тадбирлари ўтказилган тадбирда юртимизда ва хорижда фаолият юритаётган бобуршунос олимлар, кенг жамоатчилик вакиллари, ёшлар иштирок этди.

Мамлакатимизда мустакиллик йилларида ҳалқимизнинг бой маданий мероси, хусусан, булоқ аждодларимиз Алишер Навоий ва Заҳирiddин Муҳаммад Бобурнинг бебаҳо илмий-бадиий асарлари жаҳон илм-фани, адабиёти ривожида мухим аҳамият касб этганда таъкидланди. Бобур ва бобурийлар хаёти, ижодий меросини ўрганиш, тарғиб этиш борасида амалга оширилаётган ишлар хусусида фикр-мулоҳазалар билдирилди.

Тадбирда Бобур хаёти билан боғлиқ саҳна кўринишлари на-мойиш этилди, ёш ижодкорлар Бобур газалларидан намуналар ўқиди. Иштирокчилар Бобур ҳайкални пойига гулчамбарлар кўйди.

— Бобур Мирзо ижоди инсонни комилликка чорловни улкан маънавий ҳазинадир, — дейди Ўзбекистон ҳалқ шоирни Сиро-жиддин Сайид. — Айниқса, адабиёт, тарих, типшунослик, хукук-шунослик, мусиқа ва географияга оид асарлари бизга тарихимиз ҳақида жуда кўп маълумотлар бериси билан бирга, ўша давр ёзма манбааларини ўрганишимизда мухим манба булиб хизмат қиласди. Бобур лирикаси эса ўзбек мұмтоз адабиётининг энг гўзал саҳифаларидан бири-дир.

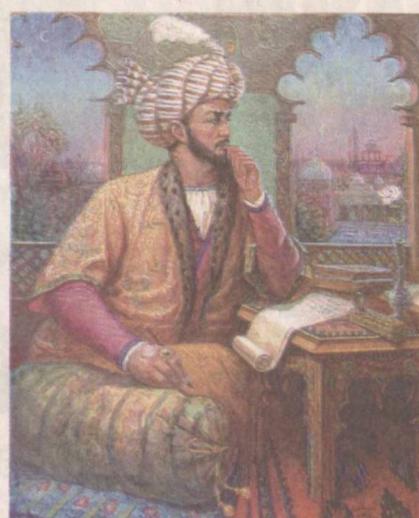
Тадбир «Боги Бобур» истироҳат боригидаги «Бобур ва жаҳон маданияти» музейидан Бобур ва бобурийлар ижодини ўрганиш ва тарғиб этиш масалаларига бағишланган илмий анхуман билан давом этди.

Анхуманди Бобур номидаги ҳалқаро жамоат фонди, бобуршунос олимлар томонидан Бобур ва бобурийлар хаёти, ижодий меросини ўрганиш, тарғиб этиш борасида олиб борилаётган ишлар хусусида таникли олим ва ижодкорларнинг маърузалари тингланди. Шунингдек, Фонд ташаббуси билан чоپ этилган «Мубайин» насрый баёни, «Рисолаи Волидия». Унинг назмий таржимаси ва шархи», «Шамолларда учган нидолар» номли китоблар тақдимоти ўтказилди.

Тадбирда Афғонистон, Кирғизистон, Тоҷикистон, Туркманистон, Эрон ва Япония давлатларидан келган бобуршунос олимлар ҳам иштирок этди.

— Ўзбекистонда жаҳон илм-фани тараққиетига улкан хисса кўшган улуғлармалар хаёти ва ижодини ўрганиш, кенг тарғиб қилиш борасидаги ишлар давлат сиёсати даражасида олиб борилаётганига ҳавасим келди, — дейди Токио санъат университети профессори Куме Шого. — «Бобурнома» асари япониялик таникли бобуршунос олим, профессор Эйже Мено томонидан япон тилига тархими килинган. Ушбу асарни ўқиб чиқиб, Бобур юртига бўлган қизиқимиз ортиди. Ана шу қизиқиш туфайли бугун Ўзбекистонга, хусусан, Андижонга келдим. Юртингиз мена дафат илига таассурлар қолдирияти. Айниқса, Осиё илм-фани, Хиндистон тараққиёти ва ривожига салмоқли хисса кўшган шоир, олим ва давлат арабида Захирiddin Муҳаммад Бобурга Ўзбекистон заминидан кўрсатилётган хурмат ҳалқининг шу юртдан етишиб чиқкан буюк тарихий шахсларга юқсанак эктиромининг ёркин намунасидир.

► Давоми. Бошланиши 1-бетда.
Фахриддин УБАЙДУЛЛАЕВ,
ЎЗА мухбири.

Дунё тарихида бир кўлда килич, бир кўлда қалам тутиб, ҳам сиёсатда, ҳам маданиятда етакчилик мақомини сақлаб келган ҳалқлар учнчалик кўп эмас. Шукурларким, ўзбек ҳалқи манглайида кўллаб маърифатли ҳуқмдорлар битилган. Киличини қаламга бўйсундирган, барча амалий фоалиятини раиятнинг кўнгил мулкни обод килишга багишлаган, ҳақиқий саодат маддий фаровонлик билан эмас, маънавий бойлий туфайли кўлга киритилиши мумкинлигини ўзлаган бир катор ҳуқмдор акжоддормиз дунё тамаддуни тарихида факат илм-фан ва маданият ҳомийси сифатидагина эмас, балки ана шу маданиятнинг фаол яратувчиси сифатида ҳам ўчмас из колдиргандар. Ана шундай табаррӯз зотларни эслаганда шоҳ ва шоир, темурйизода Заҳирiddin Муҳаммад Бобурнинг номи биринчилар каторида ёд этилади.

Бобурнинг инсониятни тарихида бунчалик ёркин из колдирисига асосий сабаб — унинг беназир шахсиятида. Бобурнинг қисматида жуда кўплаб ҳатолик ва мағлубиятлар захрни тоғиши, хиёнат ва соткениллар гувоҳи бўлиш битилганига қарашадан, унга бир мағлубият ва мевафакиятлизицдан кейин кулдан қайта яралган қақнус күшидек куч-кувватга тўлиб, оловда тобланган пўлатдан мустаҳкам ва кескир руҳияти билан одилмади.

Бобурнинг инсониятни тарихида бунчалик ёркин из колдирисига асосий сабаб — унинг беназир шахсиятида. Бобурнинг қисматида жуда кўплаб ҳатолик ва мағлубиятлар захрни тоғиши, хиёнат ва соткениллар гувоҳи бўлиш битилганига қарашадан, унга бир мағлубият ва мевафакиятлизицдан кейин кулдан қайta яралган қақнус күшидек куч-кувватга тўлиб, оловда тобланган пўлатдан мустаҳкам ва кескир руҳияти билан одилмади.

«Бу олам аро аҳжаб аламлар кўрдим», деб ала-минни қаламдан олган дарвешмашраб подшохнинг битиклари ёлғон оҳ-воҳдан холи, дард ва фуссага тўла сатрлардир.

Сиртдан караганда, Бобурдек олийнасаб зотларга ёлғизлик тушунчasi ёт бўлиши керак. Лекин «Бобурнома»ни, Бобурнинг рубобий газалларини ўқиган қиши инсоннинг ижтимоий мавқеи қанча юксалса, унинг атрофида хушомадгўй ва лаганбардор, манфаатпараст ва ёлончи, каззоб ва муноғиқ зотлар кўпайишига икор бўлади. Гоҳида камсукумлик, бавзида гурур йўл бермай, ҳақиқий фидойи дўсту ёрлар ўзини чеккага олишидан фойдаланиб, ялтоқланадиган, лаҳзада минг ранга турланадиган, асли заҳарданда қаттол бўлган ширинзабонлик ва хушомадгўйлик билан манфаат кўришини ҳаётӣ маслакка аллантирадигандар дўстлик даъосини кила бошшади.

Инсон хато қилювчи бандадир. Ҳамма вақт ҳам дўстни душмандан ахрата оладиган, умрида бирор марта хато қўлмаган қиши, бир шоир лутф қўлганидек, ё одам эмас, ё бу оламдан эмас. Бобур ҳам мевафакиятни дамлар ҳоғи соҳта дўстлар теграсида бўлиб, омад юз ўғирган пайтларда ёлғизланиб колгандар дардкашлик туй-босидан маҳрум кимсаларга қарата айтади:

Бедард ҳабиб билмади дардими,

Түфроқча кўрмади руҳи зардими.

Мендин неча кўнглида губори бўлгай,

Кетдим муна, эмди топламагай гардими.

Аммо ҳақиқий дўстларнинг фироzi осон кечмайди. Изтироб, соғинини, иштиёқ, хотирап кўнгил безоватлини ошириб бораверади. Ҳижрон сўзи бирорни ўз ҳолига ташап кўйиш, бор-йўклиги қизикмаслик, лоқайдлик каби маъноларни билдиради. Ҳижрон оташда ёнган кўнглигинг шифоси — қадимий дўстлик ришталарини қайта боғлаш, ёғлизи дарднан дардкашлик қишининг сухбати ва дийдори билан ёнган ўзмумкинигина жондан хис ётган шоир узокларда қолиб кетган, аммо руҳиятни оладида ҳамиша бир-бираiga маддад бўлган дўсту ёрларига қарата шундай дейди:

Гаҳи сөгин, не бўлди, зорларни,

Унутмагай буруни ёрларни.

Сени кўрмай йироқдин зор бўлдим,

Бирор ёд эт йироқдин зорларни.

Мирзо Бобурнинг маънавий раҳнамоси, шевъриятни бобидаги увайсий пири — Мир Алишер Навоий ҳам газалларини бирорда бу дунёдаги энг улуг иш — ўзаро дўстлик ришталарини боғлаш, теграсида ёнган ўзмумкинигина ўзларидан кейин кулдан қайта яралган қақнус күшидек куч-кувватга тўлиб, оловда тобланган пўлатдан мустаҳкам ва кескир руҳияти билан одилмади.

Оlam аҳли, билингиззи, иш эмас душманлиғи,

Ёр улунг бир-бираингизгизки, эрур ёрлиг иш.

Дўстлик ҳақида жуда кўп шевълар ёзилган. Аммо уларнинг ҳаммаси ҳам Алишер Навоий ё Мирзо Бобур сатрларичалик таъсир кувватига эга эмас. Назаримда, қиши ўзин айтган сўзига қатъян амал кимласа, сўзи қанчалик жозибали бўлмасин, таъсир кучини тўйқотади. Бобур шевъларининг дилторларлиги, калбга муҳрланиб колишининг асосий омили ҳам ана шунда деб биламан. Тарихда энг рострўй подшоҳ сифатида ном қозонган бу темурйозда сўз мулкда ҳам кўнглида кечганини ортиқча безаксиз, борича ифодалаш услугига содиг қолган. Юкоридаги газалда агар биз дўстнинг дийдоридан айро қолган ноиз қалбнинг ниҳодини тинглаган бўлсан, шоир мана бу газалда муддоаси хосил бўлгач, елка ошиб ўтадиган олгирлар, ўткинни манфаат учун покизи туйбуғарни курбон куртишига тайёр худбин кимсаларга нафротини йўнаптиди. Аммо бу нафрот шукроналик оҳанги билан йўғрилган бўйли, ўз вақтида соҳта дўстни таниғани учун кўнглини хуррамлик билан обод тутмок, лозимлиги айтилган. Ахир, ҳақиқатни англашдан ортиқро, ҳақни ноҳадан, чинни ёғондан, аслини калбқадан ахтишдан улуғроқ садоат борми дунёда! Шу сабабли, соҳта дўстни фош этиш дамларни байрамдек ўтказиши тавсия қиласди.

Ўзни, кўнгул, айш ила тутмок керак,

Бизни унунтконни уннутмок керак.

Айш тараф тарбунига сув бериб,

Фусса ниҳолини курутмок керак.

Кўнгли хиёнат ва соткениллардан зада бўлган шоир гоҳида «Жонимдин ўзга ёри вафодор топмадим», деб надомат чекса ҳам, барбири эзгулик ва гўзалини тантанасига ишонч билан қарайди. Бобур ақидасига кўра, инсон ҳар қандай ҳолатда ҳам яхши қишилар билан ёр бўйли, яхшилик улашиш, яхшилиқда ном қозонишга ҳарарат килмоги лозим. Садоқатли дўстни топмок учун эса, инсон ёнг аввало ўзи дўстлик ва садоқат шартларига риоя этиши шарт. Ўшанда жондек вафодор, кўнгилек сирлар маҳрами бўла оладиган дўсттириади. Бу учун эса, ҳар лахзо ҳар соат элга эзгулик улашиш лозим бўлади. Зотан яхши дўстлар ҳам яхши амалларни бажариш йўлида учрагай. Бобур ушбу ҳаётӣ ҳақиқатни англатган ўзлариган зот этиди:

Бори элга яхшилиғи қылғилки, мундин яхши ўй,

Ким дегайлар, даҳр аро қолди

Фалондин яхшилиғи.

Олимжон ДАВЛАТОВ,
филология фанлари

бўйича фалсафа доктори.

Унутмағил бурунги ёрларни...

Янги вазириликлар ва янги вазирлар

Куни кеча Қишлоқ ва сув ўжалиги вазирилиги тугатилиб, унинг ўрнида Қишлоқ ўжалиги ҳамда Сув ўжалиги вазириликларни ташкил этилганлиги тўғрисида ҳабарлар тарқалди. Бунга аниқлик киритиш учун Қишлоқ ўжалиги вазириликларни бирор таъсирли матбуоти билан хизмати билан боғландик.

Маълум бўлишича, собиқ Қишлоқ ва сув ўжалиги вазириликларни бўйича ўрбинбосари вазириликларни ташкил этиб тайинланган.

Қишлоқ ўжалиги вазирилик таъсирли Баҳодир Турсунович Юсупов тайинланган. 2018-2015 йилларда Наманган вилояти ҳокими лавозимида ишлаб келган Баҳодир Юсупов шу кунга қадар Ўзбекистон фермерлари Қенгаш раиси вазифасида ишлаб келаётганди.

Маълумот ўрнида шунни айтиш мумкинки, 2016 йилнинг кузада Қишлоқ ва сув ўжалиги вазирилик таъсирли Баҳодир Турсунович Юсупов тайинланган. Зойир Тоирорович Мирзаев ўзбекистон Республикаси Баш вазирининг ўрбинбосари — Қишлоқ ва сув ўжалиги вазирилик, қишлоқ ўжалиги вазириликларни ташкил этиб тайинланган.

Куни кеча қўмита ўрнида Ўзбекистон Республикаси Жисмоний тарбия ва спорт вазириликка шамда Ўзбекистон Республикаси Маданият вазириликни ташкил этиб тайинланган. Қунарнига яхшилиғи ҳамда Ўзбекистон Республикаси Жисмоний тарбия ва спорт вазириликка шамда Ҳамиджон ВаҳобовиЧ Тоҳирий эгаллаб тўрган лавозимидан озод этилган.

Ўзбекистон Республикаси Баш прокурорининг биринчи ўрбинбосари ишлаб келган Муротжон Бердиалиевич Азимов Давлат божхона қўмитасининг раиси этиб тайинланган.

Тоштемир ХУДОЙКОУЛОВ тайёрлади.

Тошкент молия институти рекорати ва касаба уюшмаси институтининг «Банк иши» кафедраси мудири, иктисад фанлари доктори, профессор Ахром Омоновга онаси **ЎҒИЛОЙ янинг** вафоти муносабати билан чукур таъзия билдиради.